

Bc. Anežka Hrbáčková: Folklorní mejdlo: současný folklorismus v Praze. Diplomová práce. KOA, FHS UK, 2017.

Posudek oponentky diplomové práce

Anežka Hrbáčková se v rámci svého magisterského terénního výzkumu zaměřila na pravidelnou hudebně-taneční událost v Praze, nazvanou svými organizátory „Folklorní mejdlo“ a jeho aktéry, kteří sami sebe nazývají „folkloristé“. Zde ovšem ne v akademickém významu slova, nýbrž ve smyslu lidí, kteří aktivně provozují folklór, resp. folklorismus. Kromě elementární výzkumné otázky „proč návštěvníci přišli na Folklorní mejdlo“ (s. 2) pak zaměřuje svůj terénní výzkum na „způsob vyjednávání konceptů autenticity a legitimacy, jejího udělování jednotlivým aktérům a objektům a obecněji tím, jak probíhá konstrukce folkloru aktéry události a jak výsledný konstrukt vypadá.“ (str. VI)

Autorčiny výzkumné otázky se opírají o adekvátní teoretickou diskuzi: kromě zásadního třísložkového hudebně-antropologického modelu Alana Merriama (1964) autorka teoreticky vychází z konceptů kulturní kohorty a participativní modalit hudebních performací Thomase Turina (2008) i jím přejetého konceptu flow (Mihaly Csikszentmihalyi 1990); soundscape (Kay Shelemay 2006), vyjednávání tradic (Henry Glassie 1995) jako alternativě k Hobsbawmově Invented tradition (1983), symbolického kapitálu (Pierre Bourdieu 1998) a především hudebního revivalu v podání Caroline Bithell a Juniper Hill (2014). Navazuje i na práci o vyjednávání hudební autenticity Michelle Bigenho (2012). Kapitola teoretických východisek práce je zpracována precizně, stejně jako navazující podkapitola o metodologii, v níž konstruuje svůj terén a dále přesně popisuje a odůvodňuje proces konstruování dat v kontextu takto chápaného terénu. Diskutuje rovněž etické aspekty výzkumu. Metody konstruování i analýzy dat jsou zvoleny adekvátně.

Terénní výzkum pražského Folklorního mejdla prováděla Anežka Hrbáčková soustavně od roku 2014. Svá data ze zápisů zúčastněných pozorování a přepsaných rozhovorů s úctyhodnými třiceti šesti terénními konzultanty představuje v hutné empirické části, která má vhodnou a pečlivě promyšlenou strukturu. V podkapitole Co je to Folklorní mejdlo? zaprvé poskytuje precizní hudebně-etnografický popis jedné z typických akcí, zadruhé analyzuje virální povahu propagace akce včetně obsahů sdělení, v nichž se vyjevují klíčové prvky konstruování folklóru jejími organizátory a zatřetí rozřazuje účastníky akce do několika distinktivních kategorií. Také se zde již zabývá otázkou vyjednávání legitimacy a sociálního kapitálu. V další podkapitole pak detailně analyzuje konstitutivní složku akce – hudbu. Úspěšně zde zúročila i svoje předchozí zkušenosti a znalosti o praxi cimbálových muzik ze svého bakalářského terénního výzkumu na moravskoslovenském pomezí. Je evidentní, že se v této problematice dobře vyzná. Ukazuje, co a proč je pro aktéry různých podskupin chápáno jako hodnotné a autentické, na co naopak pohlížejí s despektem a především jak různé skupiny účastníků konstruují kategorii folklóru. Kromě očekávatelných nostalgických narativů o „mizení“ a „zachraňování“ však z úryvků rozhovorů vystupuje na povrch především hudební participace (ve smyslu Thomase Turina) jako kýžená a klíčová aktérská hodnota. Ve třetí podkapitole pak autorka relevantně interpretuje aktérské narativy pomocí konceptu hudebního revivalu (Bithell a Hill) jako aktivismu, v tomto případě jako záměrného konstruování protiváhy modernity. Na základě svých dat formuluje tři vzájemně provázené roviny této aktéry konstruované protiváhy: emocionální vazbu k této kulturní praxi, představu „návratu domů“ a představu komunity folkloristů jako rodiny. Své výsledky pak vhodně shrnuje v Závěru.

Jako celek je tato diplomová práce vynikající, v podstatě nemám co vytknout. Snad jen, že se v teoretické kapitole letmo objeví i Feldův koncept schizofonické mimésis (s. 7), který pak není pro interpretace nijak využit, a proto se mi zde jeví jako trochu nadbytečný.

I po formální stránce je předložený text zpracován velmi precizně a má všechny náležitosti odborného textu. Pouze na několika místech zůstaly poněkud nekonzistentně některé citáty v anglickém originále, jiné jsou přeložené do češtiny. K mé lítosti také práce až na dvě výjimky neobsahuje žádnou obrazovou dokumentaci ani audio či video přílohu. Jedná se o záměrnou volbu kvůli anonymizaci terénních konzultantů?

Závěrem: Předkládanou diplomovou práci Anežky Hrbáčkové rozhodně doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako výbornou.

V Hradci Králové, 8. 9. 2017

Mgr. Veronika Seidlová, Ph.D.